

Posudek na bakalářskou práci Anastasie Danilevich *Jazykový kontakt srbštiny a turečtiny*, Praha 2016

Práce se zabývá tématem jazykového kontaktu srbštiny a turečtiny, především vlivem turečtiny na srbský jazyk a přejímkami v oblasti slovní zásoby. Rozdělena je do osmi kapitol, které jsou doplněny přílohou.

V první kapitole – Sociálně-historické příčiny pronikání tureckých výpůjček do srbského jazyka – uvádí autorka na úvod vysvětlení historických událostí, které vedly ke kontaktu mezi jazyky, a sociálních okolností soužití dvou společností, kultur a jazyků v jedné zemi po několik staletí. Přehledný úvod je důležitý především z hlediska pochopení kontextu, v němž k jazykovému kontaktu docházelo.

V následujících třech kapitolách autorka pojednává o jazykovém kontaktu z teoretického hlediska, jde o nejpřínosnější část práce. V kapitole Jazykový kontakt a kontaktní lingvistika představuje úvod do teorie jazykového kontaktu, kapitoly z formování kontaktní lingvistiky jako svébytné vědy, vysvětlení základních pojmů z oblasti kontaktní lingvistiky a vývoje jejich užívání, především vztahu pojmů jazykový kontakt, míšení jazyků a bilingvismus, resp. multilingvismus. Představuje a srovnává přístupy různých lingvistů v průběhu formování kontaktní lingvistiky jako svébytné vědy. Autorka zde vykazuje přehled v poměrně složité problematice teorií jazykového kontaktu i v názorech a přístupech různých lingvistů.

Kapitola Dopad jazykové interakce přináší vysvětlení jevů jazyková změna (konvergence a divergence), interference a výpůjčka, je tak určitým úvodem ke kapitole čtvrté, zaměřené na jazykové výpůjčky, a to především výpůjčky lexikální. Ty jsou pojímány jako důkaz kontaktu mezi jazykovými skupinami. Autorka představuje jednu z výpůjčnických škál, navržených jako prostředek stanovení intenzity jazykového kontaktu mezi dvěma jazyky. Představenou obecnou teorii jazykového kontaktu následně přehledně aplikuje na situaci turcizmů v srbštině, a výpůjčky v srbštině zařazuje do širšího, jihoslovanského rámce (odkaz na přílohu).

V páté až sedmé kapitole uvádí autorka přehled příkladů tureckých slov, která byla přejata do srbštiny (jako turecká slova zde označuje i slova jiného původu, převážně perská a arabská, která se do srbštiny dostala prostřednictvím turečtiny). Slova klasifikuje podle několika kritérií: podle míry zdomácnění v srbštině (kapitola 5), přizpůsobení turcizmů srbské jazykové struktuře (kapitola 6) a nakonec podle tematických skupin (kapitola 7). Na vybraných příkladech zde představuje slova v různé míře zdomácněná (od slov, která se stala součástí standardního lexika po dialektismy), vyčleňuje fonetické a morfologické změny,

kteřé v tureckých slovech proběhly při jejich adaptaci do srbštiny, a změny dokládá na příkladech, a nakonec rozděluje podstatných jména do sémantických skupin, čímž poukazuje na oblasti lidského života, které turecký jazyk a kultura v Srbsku ovlivnily.

Praktická část je zpracovaná přehledně a na četných příkladech je zde ilustrována dříve uvedená teorie. Bohužel jen autorka neuvádí, na základě jakých kritérií volila vybrané příklady, neboť dle jejich vlastních slov počet turcizmů v srbštině čítá několik tisíců, zde je tudíž uvedena jen jejich malá část. Uvedené turcizmy ale v dostatečné míře dokládají představenou problematiku.

Poslední kapitola K dějinám zkoumání srbského a tureckého jazykového kontaktu nabízí přehledné informace o zkoumání turcizmů v srbštině. Vykazuje, že studentka má přehled v literatuře a přístupech, i když je poněkud zavádějící, že studentka nerozlišuje mezi srbštinou, chorvatštinou a bosenštinou, a čerpá ze slovníků všech těchto jazyků bez rozdílu a potřeby být jen na danou skutečnost upozornit – i v závěru se pak studentka odvolává na slovník chorvatský, ne srbský (mezi těmito jazyky lze ale předpokládat značnou shodu).

Práce je v závěru doplněna o přílohu, která pojednává o balkanistice a balkánském jazykovém svazu. Autorka představuje vznik a vývoj balkanistiky jako samostatné vědy, zařazení jednotlivých jazyků a vyčlenění jejich shodných rysů. Celkovou práci tímto zařazuje do mnohem obecnějšího kontextu a dokládá tak rozhled v jazykové problematice celého jihovýchodoevropského areálu.

Studentka v práci prokázala dobrou orientaci v problematice, obeznámenost s odbornou literaturou, týkající se dané problematiky (a to v několika jazycích), i schopnost práce s prameny. Celkovou hodnotu práce snad jen poněkud snižují jazykové chyby (slovosled, délky, skloňování cizích vlastních jmen...), z nichž je patrné, že autorka není českou rodilou mluvčí, a jimž se autorce přes značné úsilí tomu věnované nepodařilo zcela vyhnout.

Na základě všeho výše uvedeného bakalářskou práci považuji za velmi solidní, vyhovující požadavkům kladeným na závěrečnou práci a doporučuji ji k veřejné obhajobě. Hodnotím práci mezi stupni velmi dobře až výborně, ponechávám prostor pro definitivní stanovení klasifikace až na obhajobu.

Mgr. Helena Stranjik
Katedra jihoslovanských a balkanistických studií
Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

V Praze, dne 28. ledna 2016